

Res. Diss. 47

(Nr. 20 - 23 zugleich

Ums 30105)

XII. 47.

Q. F. F. Q. S.

DISSERTATIO GRADUALIS

De

OCCULTATIONE
SCIENTIARUM

Quam

*Ex consensu Ampliss. Ordinis Philos. in
Regia Academia Upsaliensi,*

Sub PRÆSIDIO

RECTORIS MAGNIFICI,

*Admodum Reverendi Clarissimique*MAG. JOANNIS
STËUCHII,

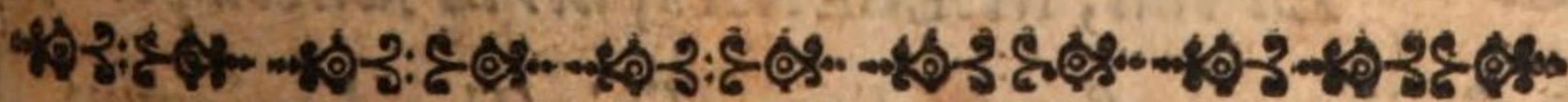
Log. & Metaph. Prof. Reg. & Ord.

Ad examen publicum modeste defert

ALUMNUS REGIUS

LAURENTIUS J. ARNELL

Stockholmienfis.

*In Auditorio Gustav. Majori d. 13. Maji
MDCCXIII.*

UPSALIÆ,

Typis WERNERIANIS.

R. Gal. Cybelius

S:Æ R:Æ M:TIS
Maximæ Fidei Viro,
Regni Sveciæ
ARCHIEPISCOPO,
Academiæ Upsaliensis
PRO-CANCELLARIO
Et
Consistorii Ecclesiastici
PRÆSIDI,
Reverendissimo Eminentissimoque
PATRI ac DOMINO,
DOCT. HAQUINO
SPEGEL,
MÆCENATI SUMMO.

*Occultos comitata duces occulta Minerva
En tua, MÆCENAS, atria sancta petit,
Ut facile præstent aditum sibi, Teq; benignum,
Ausa tenella tuos sollicitare Lares.*

Quod

*Quod fore nec dubitat, nam tot documenta
priora*

(Agnoscit gratâ mente) favoris habet.

Hunc addas igitur supplex quoque poscit, opella

Nomine sit præsens parva superba tuo,

Non quod bonore quidem tanto sit digna, fatetur

Temet, enim, dignum se dare posse nihil,

Sed modo ne studio tenui penitus videatur,

Quod sine TE fieret, lumen abesse suo.

*Sunt equidem, fateor, sat nomina magna
sophorum,*

Heic quorum mores pagina nostra refert;

Hi tamen obscuri voluerunt sponte videri,

Multaque sub sterili gloria nube latet.

Hinc obscura igitur nil lucis adepta Thalia

TE pia, ne spernas, suspicit atque colit.

Ut fulgore Tuo, celebris quo, MAGNE, coruscas,

Illustrata siet; sic decus omne Tibi

Debet tota suum. Debet pia vota salute

Pro longâ vestrâ; solvere nulla negat.

Sit felix, sospes, sit læta & lenta senectus,

Fausto succedant omine cuncta Tibi!

TE mea, **MÆCENAS**, nunquam non Musæ
perennem

Haud occultatâ mente manuque canet.

Reverendissimi Nominis Illius

devotissimus cultor

LAURENTIUS ARNELL.

Philosophia Candidato Clarissimo,
DN. LAURENTIO ARNELL,

S. P. D.

CAROLUS CRONHIELM.

*S*icut non potui non privatim Tibi declarare,
Squantum Tibi studium semper navarim;
ita neq; nunc committere potui, ne publice
id testarer, præsertim cum tam commoda ejus
rei suppeditetur mihi occasio. Innotuit enim,
Te Academico specimine, eoque cultissimo ite-
rum ostendere velle, quam indefessus miles in
castris Camenarum mereas. Et sane ipsa ma-
teria sua se dignitate quum commendet, quin
Tuam experta limam novo auctoque exsplen-
descat cultu, dubitare me non sinit ingenium
illud Tuum interioribus innutritum literis. De
cetero sicut summa mihi ea censetur voluptas,
Tuis ex commodis, Tuisque laudibus quæ per-
cipitur: existimes igitur velim, nihil mihi
carius esse, quam ut reapse Tibi persuade-
re possim, neminem Tui me esse amantio-
rem.
Vale.

Clarissimo Philosophiæ Candidato
Dn. LAURENTIO ARNELL.

S. P. D.

LAURENTIUS CRONHIELM.

FECIT consuetudinis nostræ jucunditas,
ut verbis non nisi imparibus ac lan-
gvidis lætitiā significare possim, qua
animum meum perfundi sensi, simul ac
cognovi, Te iterum eleganti ac erudita
Dissertatione Reipublicæ literariæ erudi-
tionem Tuam probaturum. Tantam
fane voluptatem ex familiaritatis nostræ
dulcedine hausi, ut gaudium hoc, hoc
novi decoris mihi Tecum putem esse
commune. Quod quo brevi bonorum
omnium applausu testatius erit, hoc me
quoque vehementius afficit. Faveat
DEus conatibus Tuis, ut successus eo-
rum Tuis semper votis respondeat. Quod
ad me attinet, persvadeas Tibi velim,
nihil mihi acceptius aut esse, aut fore,
quam quoties mihi de commodis Tuis
licuerit gaudere, Tibi quoque mea,
quibus Te semper complectar, proben-
tur studia. Vale.

In eruditam
De
OCCULTATIONE SCIENTIARUM
DISSERTATIONEM
Clarissimi Juvenis
LAURENTII ARNELL.

*Haud dedit, ingenio majus, mortalibus ullum
Munus, cum statuit condere cuncta Deus.
Sed discorde genus, mens, natum cespite, posset
Elinguis nullo consociare modo.*

*Quilibet ergo magis quo doctus flaret utroque,
Hoc magis & Laurum commervuisse putes.
Præsens monstrat opus, quod magna scientia
rerum*

*Sit Tibi, defuncti Patris imago Tui.
Quæ Tibi sit Linguae quæsitæ labore facultas,
Tu vigil exemplis pluribus ipse doces.
Invidiæ spinas, sterilis quas nutrit arena,
Sic superas, multis quæ nocuere bonis.
Passibus idcirco cæptis si insistere pergas,
Vel Momo quovis iudice clarus eris.*

gratulabundus cecinit
MAGNUS RYDELIUS

Virtutibus & Eruditione
Ornatissimo Juveni,
DN. LAURENTIO ARNELL,
Philosophiæ Candidato clarissimo,
PRO GRADU
de
OCCULTATIONE SCIENTIARUM,
magna cum laude differenti.

*Ambiguis verum quōdam occultare sub umbris,
Et dubia insolitis prodere sensa notis:
Ingenuasque artes, quæ certa scientia rerum
Panditur, obscuris implicuisse modis:
Una hæc cura fuit vatum veterumq; Sæphorum;
Palladis hoc munus, quo coleretur, erat.
Scilicet hæc voluit prudens ratione vetustas
Ignoto ad superos tramite carpere iter.
Et quò plura docet non omni pervia menti,
Hoc propius credit se æquiparare Deos.
Artibus his primum se jactat barbara Memphis
Mercurii tabulis tradere scita sacris.
Miranda exponit duris incisa columnis
Dogmata, posteritas quæ studiosa colat.*
Sed

*Sed variis ludens aviumque fereque figuris,
Notitiam umbrosâ callida nocte tegit.
Græcia versuti celebrans oracula Phæbi,
Ficta Deum cæco carmine jussa refert.
Assiduus templi consultor limen adorat,
Credulus incerta decipiturque fide.
Antiqui mater veri quoque, terra Bootæ
Hoc studio est nivibus discolor ipsa suis.
Quæ magicos cantus, quæ multa ambage lepo-
res,
Cunctaq; , queis viguit fabula prisca, docet.
Deque penu largo, sapientum, prodiga, genti
Thesauro ignoto scrinia plena dedit.
Pythagoræ placitis quæ sit sententia certa,
Oedipus haud poterit dicere mente sagax.
Vexatos dubiis Stagiritæ evolvere sensus,
Frustra addicta cupit barbara turba scholæ.
Sic quoque melliflui sapientia diva Platonis,
Multa abstrusa nimis, queisq; notetur, habet.
Ista docens ARNELL monumētis eruta priscis,
Obscura in nitidum protrahit ausa diem.
Dumq; studet clarum tenebris educere verum.
Ad meritum claro tendit honore decus.*

JOH. HERMANSSON.

Eruditione & moribus
Conspicuo Viro Juveni
DN. LAURENTIO ARNELL
Laborem suum
De
PHILOSOPHIA OCCULTATA
minime occultandum

ARNELI, nomen Musis peramabile quondam
Curaque Pieridum; nunc Heliconis amor.
Obscuras artes veterum latebrasque Sophorum
Pandere quid sudas, dum nova multa patet?
Toto conspicuus Pindo radiisque coruscans
Fulgentis Phæbi, quid tenebrosa petis?
Quid juvat involucris temerè lassare Camenas?
Luce data, noctis num Tibi justus amor?
Sed puto in OCCULTIS tantum mora digna
videtur,

Isque vigor cerebri non nisi TECTA cupit.
Nam manifesta valet simplex aperire facultas;
Ast OCCULTA Tuæ pabula mentis habes.
Vos igitur decorate PALAM, date floridaserta,
Musæ, non Lauro dignior alter erit.

ita gratulatur

ELIAS FRONDIN.

CAPUT PRIMUM.

§ I. Viam tractationi pandit.

§ II. Tituli & instituti rationem explicat.

§ III. & IV. Causas occultationis exponunt.

§ V. Scriptores sacros a consilio occultandi liberare studet.

§ VI. Vetus Testamentum inprimis contra Patricium vindicat.

§ VII. Tempora considerando N. T. de disciplina arcani paucis agit.

§ VIII. Exhibet controversiam de obiecto hujus discipline.

§ IX. Primordia ejus repetit.

§ I.

Artium liberalium & literarum magnas fuisse mutationes, migrationes, incrementa, decrementa & variâ vicissitudine miranda prorsus fata, neminem credo fugit eorum, qui Musas vel in limine salutarunt; eos multo minus, qui faciem statumque
A studiorum

*confer. Mor-
hof. Polyhist.
v. 1. l. 1. c. 2.*

*iste Clem.
Alex.*

studiorum hodiernum cum prisco conferendo, rem penitus considerant. Discriminis hujus partes & causas singulas, cum plures esse possint, examinare nostri nunc non est instituti, sed ipsum solummodo docendi modum moremque, tantum heic facientem observare, ut is etiam literis aliam quasi formam & faciem addere deprehendatur. Veteribus sicut persuasum fuit *debere principia rerum esse occulta*, ita sapientiam quoque suam & nobilissimas ejus partes non nude & clare, ut posterioribus plerumque factum est temporibus, proposuerunt, sed variis sub involucris & tegumentis, non nisi admissionis intimæ discipulis explicandis; ita ut obscuritas illa, quæ in plurium scriptis veterum invenitur, invitos plerumque sequuta non sit dicenda, sed studio quæsitæ. De Socrate memoratur, quod, cum Euripides obtulisset ei librum ab Heraclito conscriptum, eoque lecto quid illi videretur interrogasset, præclara sibi videri responderit illa quæ intellexisset, & talia etiam putare illa, quæ non intellexisset:

tellexisset: quo responso perquam
false notasse Socratem affectatam
ejus Scriptoris obscuritatem, meri-
to judicat hæc referens Erasm. Ro-
terodamus; ob quam etiam Hera-
clito σκοτεινὸν inditum fuisse nomen,
testis est præter Erasmm Clemens
Alexandrinus.

*Apopht. lib. 3.
de Socrate n.
26.*

*Strom. l. V. p.
m. 571.*

§ II.

Heracliti hujus quamvis singula-
ris fuerit scribendi ratio, ita ut
Petr: Nunnescius inter rationes ob-
scurandæ philosophiæ peculiarem
ipsi reliquerit locum; non tamen
peccabimus, credo, si generalius
loquendo, per occultationem sciē-
tiarum intelligere nos dixerimus
affectatam illam veterum obscuri-
tatem, seu ἐπικεκρυμμένην βούλησιν, ut vo-
cat Clem. Alex. quâ dogmata sua
nobilissima, ne omnibus essent ma-
nifesta, vel prorsus reticebant vel
proposita variis sub involucris &
tegumentis, fabulis, ænigmatibus,
symbolis &c. occultabant ac obscu-
rabant. Nimirum vetus philosophan-
tium consuetudo fuerat, ut philosophiæ
mysteria aut non scriberent omnino, aut
scriberent dissimulanter, id est, impli-
cita

*de causis ob-
scurit. Arist.
p. 5.*

loc. cit.

*Conimbricēs.
in phys. Ari-
stot l. I. c. VII,
quest. 1.*

*cita recedentium sensuum obscuritate,
& mathematicis imaginibus atque enig-
matibus reconderent. De occultatione
ejusmodi scientiarum paucis pro ra-
tione ingenii & temporis agere V.D.
statuimus, non quod integras quas-
dam scientias a philosophis olim
occultatas velimus, sed earum sal-
tem partes aliquas & quidem nobi-
liores, quæ altioris ipsis viderentur
indaginis & majoris pretii, quam ut
cuivis aperiri deberent: nisi quate-
nus id, respectu ipsius modi tractan-
di dici aliqua ratione possit, cum
longe aliter scientiæ exotericis, ut
ita loquar, & vulgo proponeren-
tur, aliter autem discipulis & in-
terioris admissionis auditoribus, ut
infra audiemus. Sed neq; id a no-
bis quis postulet, ut per singulas
scientias & disciplinas eundo, quid
in unaquaq; occultum olim fuerit
indicemus, multo minus ut occulta
illa exponamus & declaremus, la-
bor enim hic, præterquam quod
ingenii & otii plus requirat, quam
quo nos gaudemus, in plurimis et-
iam forte foret irritus; id quod
prælagire videntur tot magnorum
&*

& eruditorum virorum in hisce factæ & tentatæ explicationes, quarum una cum altera vix in minimo sæpius convenit. Hinc non immerito Vossius: *Fabularum*, inquit, *ea sæpe est obscuritas, ut nec satis capiant eas ipsi philosophi, sed alius hoc alius aliud significari conjectet, nec tam fabulas sententiæ adaptent ipsius Poetæ, quam suam fabulis.* Quod in fabulis heic Poëtici ait Vossius, idem etiam accidisse & accidere sæpius crediderim viris doctis in interpretationibus hieroglyphicorum, ænigmatum, symbolorum &c. Et in eadem mecum est sententia Clar. Jacobus Thomafius, in fasciculo dissertationum & program. varii argumenti.

cap. 4. de sanctis Philosoph. §. 8.

p. m. 723. in progr. de occultat. scientiarum

§ III.

Causas, quæ ad studium occultandi veteres invitarunt, optime quidem videbimus, quum ad specialiora ventum fuerit, neque enim omnibus easdem fuisse facile quis contenderit; ordinis tamen ergo, generaliores quasdam hic annotabimus, quas ad speciales mores vel singularum gentium vel philosophorum, qui velit, poterit appli-

*Oedip. Egypt.
T. 2. class. 3.
cap. 2.*

*in Somn. Scip.
lib. 1. cap. 2.*

*Epist. ad Ma-
vert. Lollian.*

*De myster.
sect. VI. c. 7.
p. m. 149.*

care. Modus videlicet occulta-
tionis illis habebatur vere divinus
& maxime necessarius, ut loquitur
Kircherus, inprimis ad absconden-
da sublimioris doctrinae arcana, in-
ter quae sicut praecipue cognitio-
nem naturae Deorumque numera-
re plerisque erat solenne, ita il-
lam a contemptu & vilitate hac ra-
tione vindicare studuerunt. *De Dis,*
ait Macrobius, postquam pluribus
hac de re disputaverat, *Et anima*
non frustra se, nec ut oblectent ad fa-
bulosa convertunt, sed quia sciunt ini-
micam esse naturae apertam nudamque
expositionem sui, quae sicut vulgaribus
hominum sensibus intellectum sui vario
rerum tegmine & operimento subtra-
xit: ita a prudentibus arcana sua vo-
luit per fabulosa tractari. Confirmat
& idem Julius Firmicus, *Celari,* in-
quiens, *Et abscondi plurimis tegumen-*
tis natura divinitatis initio voluit, ne
omnibus facilis esset accessus, neve cun-
ctis, patefacta majestatis suae origine,
panderetur. Ut nihil de Jamblichio
dicam, qui incongrue nimis & li-
beraliter conservationem totius u-
niversi consistere ait, ἐν τῷ τὰ ἀ-

πόρρητα κεκρυμμένα αὐτοῖς διατηρεῖ-
σθαι &c. Possent equidem his con-
venientia plura proferri testimo-
nia, nisi ex adductis, satis pateret,
fuisse veteribus partem aliquam pi-
etatis, uti sibi persvadebant, oc-
cultare sapientiæ suæ arcana, in sa-
cris potissimum cultuque Deorum,
id quod præter alios exemplo suo
confirmant tam Ægyptii & Chal-
dæi, quam hos imitati Græci, quo-
rum Eleusinia sacra, præstitis jura-
mentis tanto involvebantur silen-
tio, ut his nihil fere in orbe se-
cretius habitum fuerit. Quin &
Hebræis eandem tribuere opinio-
nem & consuetudinem videtur il-
lud Talmudicum אין מסרין סתרי
תורת אלה ליועז וחכם חדשים ונבון
לחש, quod ita vertit Kircherus,
*non tradantur abscondita legis nisi con-
filiario atque sapienti magistro juveni
& intelligenti mago.* Si desumta est
hæc sententia ex Es. 3: 3. ut non-
nullis, forte non sine causâ placet,
loco חרשים legendum est חרשים
adeoque paulo aliter vertendum.

*Morhof. Poly-
hist. T. I. l. I.
c. 13.*

in Sanhedr.

§ IV.

Affectatæ vero hujus, de qua lo-
quimur,

*conf Morhof
l.c. cap 2. com-
mat. 20.*

*comment. in
phys. Arist lib.
I. cap. VII.
quest. 1.*

quimur, obscuritatis, præsertim si omnes sapientiæ occultatæ partes respicimus, possunt & aliæ adhuc addi rationes, inter quas affectationi gloriæ, cum Thomasio, ultimum non dabimus locum; huius enim quin veteres quoque traxerit cupido, non dubitamus. Ad gloriam autem & dignitatem sapientiæ conciliandam nihil habebatur, ut & multis adhuc habetur, aptius, quam admiratio; neque enim negare possumus, quin cuiusvis obvia in contemptum facile abeant; admirationem vero excitent maxime, saltem in animis plebejorum, & rudium, quæ obscura & ipsis inaccessible videntur. Inaccessa autem multa ipsis etiam fecit invidia, quippe cum nefas putarent sapientes veterum ad arcana sapientiæ profanum vulgus admittere, cum Conimbricensibus loquor, & quæ natura in abdito posuisset, & a se magno studio quæsitæ & vix tandem reperta essent, ea delicti & ignava multitudini communicare. Exemplo sint Egyptii, qui non modo ab accuratiori sacrorum notitia vulgus prorsus

prorsus arcebant, sed & artes a se
 inventas vel studiose excultas diffi-
 culter omnino aliis aperiebant, ut
 testatur præter alios Hornius, *invi-* *Histor. Philos.*
dos hoc nomine Ægyptios merito *l. 7. c. 5.*
 appellans. Neque Ægyptiis solis
 id vitio est vertendum, *omnium fe-*
re gentium ea fuit consuetudo dicam,
an invidia, ait occultationem hanc
 sapientiæ descripturus Clemens A- *lib. 5. Strom.*
 lexandrinus. Quæ namque pre-
 tiosa sunt adeoque nobis cara, aliis
 facile invidemus, nobisque ipsis re-
 servamus; sapientiæ vero thesauris
 quid pretiosius? Invideri autem
 neque hodie cœpit, neque desivit,
 quod plurima testantur exempla
 eorum, qui hanc illamve artem
 aut scientiam emori secum potius
 voluerunt, quam ut alios eam do-
 cerent. Vana prorsus ingenia &
 in Creatorem ingratißima. Sed
 nec invidiæ tribuendæ sunt omnes
 illæ lubobscuræ loquendi scriben-
 dique formulæ veterum; multæ
 forte inconstantia & inscitia eo-
 rum debentur. De omnibus non
 loquimur: plurimi tamen viden-
 tur diffidentes quasi dogmatum su-
 orum

orum veritati, illa tam dubie & occulte proposuisse, ut huc & illuc trahi, & vel centenis ferme modis interdum explicari possint. Citat in hanc rem Thomasius accommodatum ex Joh. Jac. Thurmio locum, qui fabulosos hosce philosophos auctoritatem suam vix aliter tueri potuisse affirmat, & inoffensam sibi salutem præstare, nisi suam in philosophando imperfectionem speciosis mysteriorum titulis obvelassent. Equidem obscurum esse in rebus obscuris, eruditionis in se signum non est, nec laudem mereri solet, ubi lectori non tantum cum obscuritate rerum, sed & interpretis laborandum est; de quo etiam super lectione Aristotelis queritur Rudolphus Agricola, quippe cujus mentem, instar oraculi suspensam & ambiguum magna indagine necessum sit perquirere. Ambiguitatem oraculorum nemo sane ignorat, quæ ancipiti semper explicationi accommodata inconstantiam proferentis arguere videntur. Notissima est responsio ex aliis, quæ Pyrrho Epirotarum regi data fuit; *Dico re*

*Dissert. de
modo propo-
nendi philos.
gentil. per fa-
bulas thes. 7.*

*de invent.
dialect. lib. 1.
cap. 2.*

Æacida Romanos vincere posse, quæ utrique & favens & contraria dici potuit. Sic & philosophorum nonnulli *scripta sua enigmatum involucribus verborumque insolentia obtexerunt*, ut in varios ea sensus ducere cuique sit promptum; nec tam dissidentium philosophorum dogmata quam dormientium somnia videantur. Conimbricensium est de veterum quibusdam judicium.

*cit. loci art. I.
p. m. 173:*

§ V.

IN transcurso autem heic observandum & per remotionem saltem, nos de occultatione philosophica agere, non vero parem aliquam in Theologicis admittere, quasi in sacris etiam latentem oraculis; quod faciet sine dubio quilibet de perspicuitate Scripturæ Sacræ nobiscum recte informatus. Quam in rem egregius est locus quidam Divi Hieronymi, scriptores sacros cum philosophis comparans, qui *hos ait paucis solummodo scripsisse, quia vix tres intelligunt, Apostolos vero & prophetas non paucis sed universo populo scripsisse, ut omnes intelligerent.* Finalis enim cum sit causa scriptionis,

*comment. in
Psalm. 86.*

Luc. 1: 4.

Rom. 15: 4.

Joh. 20: 31.

*Lactant. l. 6.
de vero cultu
c. 21.*

2. Cor. 4: 3.

*De S. Script.
c. V. it. exeg.
h. l. cap. 20.*

scriptionis, fidei nostræ ἀσφάλεια
& ἡμετέρα διδασκαλία, ut creda-
mus in Christum & salutem conse-
quamur; huic utique fini e diame-
tro oppositum esset impiumque di-
cere, Deum clarius, quam factum
est, in verbo suo loqui vel noluis-
se vel non potuisse. Num enim Deus
ἔς mentis ἔς lingvæ artifex diserte lo-
qui non potest? Imo sane summa pro-
videntia carere fucō voluit ea, quæ di-
vina sunt, ut omnes intelligerent, quæ
ipse omnibus loquebatur. Si autem
in Scripturis quædam videntur ob-
scuriora & difficilia, qualia esse nec
absolute negamus, talia tamen sunt
vel ex accidenti non vero per se;
sicut Apostolus evangelium suum di-
cit κεκαλυμμένον ἐν τοῖς ἀπολλυμέ-
νοις, ἐν οἷς ὁ Θεὸς τῷ αἰῶνι τὸ
ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων
&c. vel alibi clarius exponuntur;
vel talia sunt quæ absque dispendio
salutis ignorari possunt. De qui-
bus omnibus, quippe quæ nunc non
ad nos, consule Theologos, & no-
minatim Joh. Gerhardum in locis
Theologicis. Id tamen observan-
dum, nobis de obscuritate rerum
sermonem

sermonem heic non esse, sed saltem verborum.

§ VI.

Obscuritatis hujusmodi Vetus imprimis Test. argui, satis constat. Quocirca examinanda paucis videtur sententia Francisci Patricii, qui non modo occultandi morem Moysi & Prophetis facit cum gentilibus communem, sed originem quoque ejus a Noachi more & præcepto repetit, quamvis assertionis ejus fundamentum aliud non addat, quam testimonium Pseudo-Berosi. Pergit interim dicendo: *Hunc morem Moses est secutus cum legum libros solis sacerdotibus & aperuit & custodiendos commendavit, cum omnia ejus scripta figuris & velaminibus obumbravit, unde Cabala illa secretissima orta. Hunc eundem morem prophetae omnes sanctissimi observarunt: non nisi sub figuris & enigmatibus sunt locuti.* Quam falsa hæc sit assertio multis demonstrare supervacaneum crediderim, cum contrarium cuivis pateat. Si solis sacerdotibus legem aperuit Moses, cur dicitur ad eum *Exod. 34: 32.* de monte venientem accessisse כהן בני

Dent 1: 1.
30: 14.

in cap. Esa. 19.

Dent. 30: II.

כל אשר כל *omnes filios Israël*, Mo-
semque illis annuntiasse דבר יהוה *omnia quæ locutus fuit cum*
eo Dominus in monte. Sic ubivis Mo-
ses locutus dicitur ad totam gen-
tem Israeliticam, & quidem דבריהם *verbum quod planum ipsis*
erat, ergo non omnia figuris & ve-
laminibus obumbravit. Neque ta-
men negamus fuisse in V. T. *um-*
bram futurorum bonorum, negamus
autem nudas fuisse tenebras, quæ
fane essent densissimæ, si Moyses &
Prophetæ nil nisi sub figuris & æ-
nigmatibus loquuti fuissent. Sed
præter figuras habet etiam V. T.
clara vaticinia, ex quibus illæ ube-
riorem sortiuntur lucem, habet
præter typos & ceremonias volun-
tatis Dei evidentia monumenta, *quæ*
aperta voce proferunt quod alibi sub
enigmatibus dictum, & sic obscuris ma-
nifesta subnectunt, ut loquitur Hie-
ronymus: quamvis non negemus
ad novum Testamentum hoc opti-
me applicari etiam posse, in quo
tanquam sui complemento illustra-
tur vetus. Interim Israelitis datum
per Mosem præceptum, non fuit
mirabile

mirabile aut longinquum, id est, ex
genio lingvæ, *non occultum aut am-
biguum*, quod de tota lege intelli-
gendum docet Gerhardus, & quod
studium occultandi illinc prorsus
removeat. Neque est quod objicia-
tur mandatum Angeli ad Danielelem
de occultando libro prophetiæ, nam
voces *סתר* & *סוד* quæ ibi occur-
runt claudere & obsignare potius
significant quam occultare.

*loco de Sa. Sa.
c. V. § 78.*

Dan. 12: 4.

§ VII.

U^Lterius progrediendo ad N. T.
si respicimus, tanta videtur ejus
lux & claritas, ut occultationis ibi
vel objectum vel studium inveni-
re, sit fingere. Quod, cum unicui-
que nostrum ex ipsis Scripturis de-
beat esse persvasum, monere foret
minus necessarium, nisi *disciplina*,
quædam arcani nos heic offenderet
& moraretur, tanquam inter occul-
tationis species etiam memoranda,
quam patroni ejus ad tempora usq;
Christi & Apostolorum referre
non dubitant. Christum equidem
parabolis frequentissime usum fu-
isse satis constat, & in his imitatum
morem gentis, quæ inter elegan-
tias

in Matth. 18.

*Hor. Hebr. in
Matth. 13: 3, 13.*

tias oratorias parabolicam dicendi rationem omnino numerabat, Hieronymus quoque fatetur; unde etiam formula illa Judæis in exordiis parabolarum solennis למֶּלֶךְ הַדָּבָר דּוֹמָה τὴν ὁμιλίαν &c. Christo frequenti fuit in usu: Tantum vero abest, eum occultationem doctrinae suae hisce intendisse, ut potius hac ratione clarior fieri studuerit. Hunc enim finem verum fuisse parabolarum idem confirmat Hieronymus, *ut quod per simplex præceptum teneri ab auditoribus non posset, per similitudinem & exempla teneretur.* Quod autem & sic videntibus & tamen non videntibus, audientibus & tamen non intelligentibus sæpius loquutus sit Salvator noster, causa fuit cæcitas & stupiditas & opiniones præconceptæ, in quas jam tum eos rejecerant Pharisaismus & deliria traditionum, adeo ut in cortice ceremoniarum & similitudinum hærentes, sensum earum rectum expiscari nec possent nec curarent, ut egregie docet Joh. Lightfootus; qui & hoc nomine non immerito parabolicam dici posse Judæorum religionem

religionem, ceremoniarum involu-
cris complicatam, existimat. Quid
si parabolicam etiam dicamus Ponti-
ficiorum disciplinam arcani? quam
ad præcipua religionis Christianæ
mysteria extendentes, ignorantia
sua faciunt asylum, quo se recipiant,
cum in capitibus fidei controversis
ad angustias coguntur. Ex hac e-
nim dogmata sua de septenario sa-
cramentorum numero, imaginibus,
transubstantiatione &c. præ-
cipue confirmant: quippe quæ fa-
cile ex consensu veteris ecclesiæ
probari possent, nisi clarius de il-
lis loqui disciplina arcani vetuisset.
Quod ne gratis dixisse videamur, au-
diamus disciplinæ hujus patronum
& vindicem strenuissimum Emanu-
elem à Schelstrate ipsum hac in re
loquentem. *Clamant heretici*, in-
quit, *nullum apud antiquos de septe-*
nario sacramentorum numero reperiri
testimonium, *asserunt sacrarum ima-*
ginum cultum a Patribus Hispanis pro-
hibitum, *putant Lutherani nullum apud*
antiquos de transubstantiatione exsta-
re testimonium, & quæ plura recen-
set; *hæc sunt*, addens, *quorum solu-*

Tenzel. in ad-
nimadvers.
ad præf. Schel-
strate.

Dissert. Apo-
log. pro disci-
plina arcani
in præf.

zio pendet ex disciplina arcani, ex qua monstrabimus sanctos patres a tractatibus de 7. sacramentis olim abstinuisse, & sic in reliquis. Singula quæ huc pertinent proferre & examinare nec temporis fert ratio nec instituti; fusius hanc rem tractavit Wilhelmus Ernest. Tenzelius edita dissertatione de disciplina arcani contra Schelstratium: prodeunte vero ejus apologia, uberiores etiam in illam addidit animadversiones, quæ conferri possunt, si volupe id fuerit; ut brevitati nostræ detur venia.

§ VIII.

NON equidem negat Tenzelius viguisse aliquando in ecclesia disciplinam arcani, neque id negare potuisset, cum documenta ejus certissima etiam apud patrum nonnullos inveniantur: sed de objecto & initiis ejus præcipua est controversia. Intelligimus autem per disciplinam arcani cum Tenzelio, Mejero, Schurzfleischio, Baronio, Schmidio aliisque, morem illum, quo prisci Christiani mysteria quædam fidei studiose occultabant, partim catechu-

menis,

Singula comprehendit Tenzelius exercit. Select. part. poster.

menis, ut eorum consulerent simplicitati, partim infidelibus seu paganis & non initiatis, cum ut majestatem aliquam religioni Christianæ conciliarent, quam aliàs ob simplicitatem contemnebant & deridebant, tum ut majus occultatorum desiderium accenderent.

Objectum hujus disciplinæ facit Pontificiorum nomine Schelstratius pleraque religionis Christ. capita & mysteria, Tenzelius vero sola sacramenta, quippe mysteriorum nomine hoc loco proprie venientia; unde Augustinus: *Quid est, inquit, quod occultum est in ecclesia?*

Enarrat. in Ps. 103.

Sacramentum Baptismi & Eucharistiæ.

Neque tamen ipsa sacramentorum essentialia vel dogmata occultata fuisse credendum, quippe quæ tam clare ubique inveniebantur proposita, ut occultare velle frustra fuisset; sed symbola saltem eorum ritusq; cum a vilibus hisce elementis donari divinos adeo & æternos effectus videretur infidelibus vanum & impossibile, ut egregie deducit Cyrillus Alexandrinus. Conveniunt & in hoc eodem Chrysostomus aliique patrum, quorum

lib. 7. adversus Julian. Apost.

*in Annal. Ba-
ron. Exerc.
XVI. § 43. p.
m. 493. 494.*

testimonia plurima memoratus ad-
ducit auctor. Inter alia illustre est
exemplum ex Theodoretō, quod
etiam allegat Casaubonus, proba-
turus, *non adeo res in sacramentis
significatas & illorum efficaciam siluisse
veterem ecclesiam, quam symbola ipsa
& ritus celebrandi ac rituum causas.*
Apud Theodoretum igitur, quæ-
renti Eranistæ quid esset Eucharis-
tia respondit orthodoxus, aperte
dicendum non esse, cum verosimile
videretur adesse quosdam mysteriis
non initiatos, interim responsio-
nem urgenti dicit, *panem esse ali-
mentum e talibus seminibus, & calicis
commune quoque nomen, potionis spe-
ciem significans.* Quid, quæso lucis
ex illa responsione? sed pergit ul-
terius quærere Eranistes dicendo:
quomodo autem post consecratio-
nem hæc appellas? respondet alter
lucidissime *Corpus & sanguinem Chri-
sti*, quo quid clarius dici potuit?
Plura ejusdem consequentiæ apud
nominatos auctores reperiet B. L. si
eos conferre non gravatus fuerit.

§ IX.

Initia hujus disciplinæ ad tempora
Christi

Christi & Apostolorum refert, ut
 audivimus, Schelstratius, cum ta-
 men ejus neque exemplum neque
 mandatum proferri possit: sed Chri-
 stus ipse clare locutus, Apostolos
 etiam suos evangelium omnibus
 gentibus absque occultationis men-
 tione annunciare jusserit: quod &
 ipsi fecerunt, proponendo tam Ju-
 daeis quam Græcis *παῖσαν τὴν βελήν* *Actor. 20: 26*
τῷ Θεῷ. Sacramenta præcipue ad
 disciplinam arcani spectasse audivi-
 mus: quorum tamen ritus & sym-
 bola non minus quam ipsa dogmata
 in scriptis Evangelistarum & Apo-
 stolorum evidenter proposita inve-
 nimus. Objicitur inprimis præce-
 ptum illud Christi, *de non dando*
quod sanctum est canibus, neque projici-
endis ad porcos margaritis, quod ta-
 men ad probandam disciplinam ar-
 cani non rectius adhibetur, quam
 ad prohibendum Laicos a lectione
 scripturarum. Varia ratione vin-
 dicat hoc dictum Tenzelius, qui
 conferatur; sufficit nobis dixisse per
 canes & porcos non intelligi sim-
 pliciter infideles seu non initiatos,
 Laicos multo minus, ad quos disci-
 plina

27.

*Math. 7: 6.**conf. Prukner.*
vind. Bibl. ad
h. 6.

& Ravanel-
 li Biblioth
 Theol. ad has
 voces.

1. Cor. 3: 2. &
 Ebr. 5: 12.

plina arcani pertinebat; sed extre-
 mē impios verbiq; Dei & gratiæ ejus
 præfractos contemptores hostesq;
 de quibus controversia non est; his
 enim gratiam Dei & mysteria fidei
 annunciare, esset sane sanctum dare
 canibus & margaritas porcis objice-
 re conculcandas. Sic nec tutamen
 aliquod disciplinæ arcani accedit a
 dictis Paulinis, quibus *lacte sese primo*
auditores suos sustentasse dicit, postea
vero solidiorem eis dedisse cibum. Quod
 si igitur per lac intelligeretur obscu-
 rior mysteriorum traditio, ut vult
 Schelstratius, *quam male rebus suis*
consultisset Paulus & disciplinam arcani
violasset, dum Corinthiis Eucharistiæ
mysterium clare aperteque & sine ullis
verborum involucris exponit, ait Ten-
 zelius. Intelligit vero Apostolus per
 lac simpliciores rudes & nondum
 bene confirmatos informandi mo-
 dum, quo familiariter & *παχυλῶς* et-
 iam in mysteriis erudiebantur, absq;
 accuratiori *ἀκριβείᾳ* & disquisitio-
 ne, quæ per cibum solidum indi-
 catur. Hæc autem rudior & cate-
 chetica docendi ratio nihil habet
 cum disciplina silentii commune.

Hinc

Hinc Irenæus disciplinæ hujus prorsus ignarus, universas scripturas tam propheticas quam evangelicas in aperto, sine ambiguitate & similiter ab omnibus audiri posse affirmat. & alibi: *Doctrina Apostolorum manifesta & firma & nihil subtrahens, neque alia quidem in abscondito, alia vero in manifesto docentium.* Ideoque ortum hunc morem ad finem seculi secundi, a sacris gentilium, forte Eleusiniis transumptum, Valentinismo originem debere contendit sæpius laudatus Tenzelius, confirmante & idem Joh. And. Schmidio. Plurima, quæ pro sua sententia adfert Schelstratius ex patribus aliisque testimoniis, rejicere vel explicare etiã allaborat, visus cum Schurzfleischio tandem obtinuisse, nulla hujus moris ante Tertullianum prodita esse indicia, sive Græca sive Latina superiorum temporum inspiciantur monumenta. Et enim nullum tale vestigium cernitur vel in Clemente Romano, vel Ignatio, vel Irenæo, vel alio his equali. Sed missa hæc facimus, Theologis sua relinquentes, contenti disciplinæ hujus brevem dedisse conspectum & controversiæ de illa historiam.

Lib. 2: c. 46.

Lib. 3: c. 15.

*in Dissert. quæ
inscribit. Puer
Athanasius
baptisans.*

CAPUT

CAPUT SECUNDUM.

§ I. Morem occultandi apud plerasque gentes receptum fuisse probat.

§ II. Egyptiis imprimis familiarem docet.

§ III. De literis agit hieroglyphicis, & earum occasione

§ IV. De magia veterum.

§ V. Notarum hieroglyph. varium exhibet usum.

§ VI. De sacris Hebræorum literis differit.

§ VII. De Cabala eorum.

§ VIII. De Hieroglyphicis aliarum gentium.

§ IX. Artem cryptographicam leviter attingit.

§ I.

Occultationem hanc nostram meminimus nos dixisse philosophicam, & id quidem non, ut arbitramur, immerito, cum Philosophis olim plerisque etiam celebratissimis maxime fuerit familiaris. Non enim soli Pythagorei & Plato multa occultabant, sed & Epicurei dicunt quædam apud se esse arcanæ, & non permittere omnibus, ut

ut ea scripta legant. Quin etiam Stoici dicunt a Zenone primo quædam fuisse conscripta, quæ non prius facile permittant legere discipulis, quam factum fuerit periculum, an germane & sincere philosophentur. Aristotelici quoque dicunt ex scriptis suis alia quidem esse ἐσωτερικά interna, alia vero κοινὰ ἢ ἐξωτερικά communia & externa, & quæ plura apud Clementem sequuntur, qui tamen nec omnes se nominasse ingenuè fatetur, βίος γὰρ inquit, με ἐπιλείψει τὸ πλῆθος τῶν συμβολικῶς φιλοσοφούντων παρατιθέμενον: Adeo erat hæc occultandi consuetudo non philosophis modo, sed gentium & nationum plerisque eodem teste solennis. Consulatur & de hac re Morhofius, qui *secretior*, ait, *philosophia in nationibus plerisque moratioribus suas sibi res habuit, magnæq; hinc sollicitudine profanum vulgus arcebatur: producens & ibidem collegia multarum gentium secreta, hunc in finem instituta, & quidem priscis temporibus frequentiora; quamquam & recentioris ætatis nonnulla addat. Fuerunt autem occultandi varii modi,*

L. V. Strom. p. m. 575.

Polyh. T I. L. I. c. 13: § 2.

L. II. Strom.
p. 358.

di, quorum singulos referre cum non vacet, nonnullos & præcipuos indicabimus, sic ostensuri cum eodem Clemente ὡς τὰ μάλιστα τὸ ἐπικεκρυμμένον τῆς φιλοσοφίας εἶδος ἐζήλωσαν οἱ πραγματικῶς τὰ τῶν ἀρχαίων φιλοσοφῆσαντες, quod maxime occultum philosophiæ genus sint emulati, qui ætione & exercitatione priscam sunt sectati philosophiam.

§ II.

in anal. hist.
philos. exercit.
2. § 10. p. m. 61.

Occultatores inquirentibus scientiarum sponte quasi sua sese nobis offerunt Ægyptiī, non quod illos omnium primos literarum & sapientiæ inventores simul statuamus, in alios illis antiquiores forte injurii, si controversia illa huc spectaret decidenda: sed quod occultationis apud illos, si non primus, maximus tamen fuerit usus & claris adeo monumentis exhibitus, ut plerisque, ne dicam omnibus, aliis gentibus exemplo in his fuisse videantur. Ab Ægyptiis, ait Buddeus, primum in omnes orientis, mox totius orbis populos consuetudo ista sapientiam occultandi dimanavit. Sic pariter Kircherus, ostendendo fabularum ænigma-

ænigmatum, symbolorum, &c. inventum ab illis originem traxisse, quippe quorum proprium fuerit omnes fere sermones mysticis & arcanis dicendi rationibus involvere. Ægyptiorum summam fuisse sapientiam, in qua & Moses eruditus dicitur, satis constat vel exinde, quod ipse Spiritus S. sapientiam Salomonis laudaturus illi majus dare elogium quasi non potuerit, quam quod superaverit etiam sapientiam Ægyptiorum. Cœpit autem apud alias gentes adeo esse celebris, ut illius addiscendæ gratia, multi undiquaque Ægyptum adire non dubitarint. Præter Persas, Arabes, Phœnices, Syros aliosque, ipsi etiam Græcorum Sapientissimi, ut Pythagoras, Plato, Eudoxus, Democritus, & alii eo se animo in Ægyptum contulerunt, ut mirifica illa disciplinarum sacerdotalium cognitione imbuerentur. Non enim vulgarem aliquam omnibusque expositam quærebant lumina illa Græciæ sapientiam, sed abstrusiorē illam, quæ solis sacerdotibus & Regibus, aliisque paucis ad dignitatem hanc adspirantibus communicabatur,

*OE dip. Egypt.
T. 2. part. 1.
Class. I.*

Act. 7.

I. Reg. 5: 10.

*conf. Herm.
Witsius in Ægypt. l. 1. c. X.
§ IX, & Casp.
Schottus in
præf. ad OE-
dip. Kircheri.*

*Kircherus
passim.*

*Mens. Isiac.
cap. 1. p. 8.*

*Annal. l. XI.
cap. 14.*

L. 3. v. 222.

cabatur, iisque jure jurando adstri-
ctis, de ea non propalanda. Inpri-
mis autem huc pertinebant sacro-
rum eorum mysteria, de Deo & ideis
divinis, Angelis, dæmonibus eo-
rumque classibus, de ritibus placan-
di Deum, attrahendi genios, pel-
lendi dæmonas, & quæ erant plura
superstitionis plenissima licet, ad
eorum tamen spectantia Theoso-
phiam. Hanc enim solis sacerdoti-
bus & sapientibus viris tradidisse pu-
tatur Trismegistus, idiotis & plebi
prorsus inaccessam & imperviam,
eam fore cupiens; *ideoque mystis,*
referente Pignorio, peculiaris indicta
fuit taciturnitas, quam si quis solvisset,
improbus & detestabilis censeretur.

§. III.

HUic autem usui literæ præsertim
inserviebant hieroglyphicæ,
quas a Trismegisto eodem inven-
tas, apud Ægyptios natales habuisse
plerisq; est persuasum. *Hos enim pri-
mos per figuras animalium sensus mentis*
effinxisse ait Corn. Tacitus. Idem
etiam canit Lucanus, ut alios præ-
tereamus testes. Unde satis patere
existimamus quid fuerint literæ hie-
rogly-

roglyphicæ, characterum puta genus
 sacrum & mysticum a plebejo & vulgari
 distinctum, non syllabis & elementis, sed
 variis animatorum & inanimatorum
 imaginibus & figuris res quasque subti-
 lissimas proponens. Adhibebantur e-
 nim figuræ non modo animalium
 variorum, sed & herbarum, arbo-
 rum, fluviorum, & id genus aliæ.
 Vocantur autem merito ab Apulejo
 & Marcellino *ignorabiles*, non quod
 ignotæ prorsus & omnibus inexpli-
 cabiles fuerint, erant enim sacer-
 dotibus saltem notissimæ, unde et-
 iam Rufino *sacerdotales* audiunt; sed
 difficili & varia scribendi ratione a
 profanorum curiositate munitæ:
 neq; enim aliud voluisse memoratos
 auctores ostendit Kircherus. Ideo-
 que Apulejus earum se cognitione
 a sacerdote quodam, sed semotis ar-
 bitris imbutum fatetur; *Quæres ve-*
ro, inquit, *studiose lector, quid di-*
ctum quid factum sit? Dicerem si dicere
liceret, cognosceres si liceret audire, sed
parem noxam contraherent aures &
linguæ temerariæ curiositatis. Causa
 vero hujus silentii erat, præter alias,
 opinio, qua literis illis inesse puta-
 batur

Prolyp. Ageo-
nist. c. 2.

Metamorph.
l. XI.

*Pignor. mens.
Isaac. c. I. p. 6.*

*Curt. l. IV. c. 3.
§ 22.*

Exod. 8: 22.

*p. 5.
Ægypt. l. 2.
c. 2 § 7.*

batur vis quædam apotelesmatica, ad procuranda bona & averruncanda mala; illis enim per artem quandam magicam alligati Dii geniiq; & benefaciendi & malefaciendi vires habere credebantur: Timentes itaque, ne si geniorum nomina ritusq; illos placandi divulgarentur, exteræ etiam gentes pari ratione Deos ad se trahere discerent, Ægyptumq; numinibus suis orbatam sic facile everterent, *velamento mysteriorum insaniam tegere conabantur.* Non aliter ac Romani genii sui tutelaris nomen religiose occultabant, & Tyrii aurea catena simulacrum Apollinis devincire studebant, ne urbem ab Alexandro obsessam desereret. Et hæc quoque videtur causa venerationis & cultus, quo plura prosequuntur animalia, tam viva quam mortua, ita ut, si quis sponte horum aliquod occidisset, morte damnaretur; teste Kirchero. Quod etiam respexisse Moysen, cum se in Ægypto sacrificare posse negaret, ne abominationem forte eorum sacrificantem lapidibus obruerent Ægyptii, confirmant Pignorius & Witsius. Su-

Superstitiosam hanc Ægyptiorum idolatriam scriptores passim loquuntur, eandemque canit etiam Juvenalis.

Sat. 15.

- - - *Quis nescit qualia demens
Ægyptus portenta colat?*

§. IV.

Esset equidem heic locus de magia Ægyptiorum, Chaldæorum, Persarum, Hyperboreorum, aliarumque gentium pluribus dicendi: sed non fert temporis & instituti ratio, nisi quod verbo eam nominasse sufficiat, tanquam speciem secretæ maxime scientiæ. Sive enim magiam naturalem sive superstitiosam illam & illusoriam, ut ita dicam, consideramus, utramque magno studio a suis occultatam cultoribus inveniemus. Conferri potest Kircherus in Oedipo suo, pluribus & exemplis & historiis eam illustrare laborans. Magorum autem nomine philosophi olim compellabantur, arcana naturæ rimari soliti, ut ex Dione, Philone, Hesychio, Suida aliisque observat Huetius; Persis etiam haud disparem fuisse vocis notionem ostendens. Apud illos enim primum floru-

*T. 2. part. 2.
class. XI.*

*Demonst. Evs
prop. IV. c. V.*

Just. l. 1. c. 1.

*Polyb. T. 1. l. 1.
c. 13. § 13.*

Horuisse artes magicas & quidem a Zoroastre inventas plurimum est eruditorum sententia. Zoroastrem insuper nomine proprio Mog seu Magum fuisse dictum, ut hæc sit appellationis Magorum origo, eumque a Deo futurorum prænotione aliarumque complurium rerum scientia donatum, sed quas revelare nefas esset, refert etiam memoratus Huetius. Quidquid sit, inter collegia secreta recenset quoque Morhofius Magorum in Persia, per omnem antiquitatem celebratissimum, a quibus *magia nomen omnis occulta sapientia adepta sit.* Ad hanc pariter cognoscendam Pythagoras, Empedocles, Plato, alique navigarunt, reversi autem in arcanis eam habuerunt, ut ex Plinio ibidem memoratur.

§ V.

Sed revertimur ad literas nostras hieroglyphicas, quas obeliscis & saxis maxime inscribebant Ægyptii, sed & parietibus, mensis, utensilibus & aliis instrumentis variæ materiæ, præsertim queis amuletorum loco utebantur. *Quin & integras habebant biblio-*

bibliothecas sacras, in quibus reposita, que occultari volebant, cum pœna gravi afficerent, qui aliqua ex iis in vulgus efferrent. Cum autem literæ hæ non modo appellentur sacre, verum etiam res maximam partem sacras continerent, cultum puta Deorum & quæ illuc pertinent; quæri a nobis posset, quomodo ad occultationem philosophicam & scientiarum illæ referri queant? sed præterquam, quod sacrorum notitia præcipuam & nobilissimam illis constitueret partem philosophiæ, erant etiam multa adhuc alias spectantia scientias, quæ sub hieroglyphicis latebant symbolis. Sic e. g. Leo hominem fortem & vigilantem denotabat, aries stolidum, musca iterum audacem frontisq; præfrictæ quemquam: sic vultur naturæ, felis lunæ & scarabæus solis putatur symbolum: sic crocodylus gubernationem politicam, aspis & canis regem, apis iustitiam pariter & clementiam regis, rana seriphia silentium consiliorum arcanorum referre dicuntur, & quæ sunt alia. Ideoque expresse Petrus Crinitus figuras istas, ait,

*Morhof. l. 1. c. 1.
cap. 8.*

*conf. Kirch.
Oedip. 6
Pignor. mens.
Isiac.*

*de honest. di-
scip. l. 7. c. 2.*

In vita Moſis.

Et effigies animantium diverſorum, herbarum, arborum, Et fluviorum ejus gentis philoſophiam designaſſe; & philoſophiam quidem occultam, ut recte Philo. Diverſis etiam philoſophiæ partibus varii illi Ægyptiorum mundi reſpondere dicuntur, quorum frequenſ cum apud alios tum Kircherum fit mentio; ſic mundum emanationis, angelorum, orbium Et 4. elementorum ex Rabbi Simeone profert, & ex aliis alios, quos ſub parabolis animalium explicafſe Ægyptios affirmat. Quocirca obſervandum non modo eandem rem variis ſæpius denotari ſignis & figuris, ſed unum idemque ſymbolum diverſis etiam, pro varietate mundorum, reſpondere conceptibus, ut exemplo accipitris oſtendunt Oedipi noſtri, ſolem non tantum mundi ſidereſ, verum etiam intellectualis, ethici, politici, chymici & mechanici denotantis. Sed myſtis ſuis hæc lubentes relinquimus myſteria.

§ VI.

Num hieroglyphicæ dentur aliarum quoque gentium literæ, multis diſputari ſolet; in primis num
apud

apud Hebræos tales in usu fuerint, quod nonnullis ita est persuasum, ut earum etiam originem ab illis repetere non dubitent: quæ tamen sententia se aliis vel ideo non probat, quod populum suum Deus omnium animalium & rerum aliarum similitudine interdixerit, ne satis alias superstitiosis occasio esset in idololatriam. Id autem observare ad institutum nostrum pertinet, fuisse Hebræis literarum duo genera, profanum unum & vulgare, quo communiter omnes utebantur, sacrum alterum & secretum, neque semper neque ab omnibus usurpari licitum: prius Samaritanos constituere characteres, posterius Assyriacos seu queis hodie utimur, Hebræos, communior est sententia, stantibus & ab hac parte Rabbino- rum testimoniis, in re domestica sane non rejiciendis. Sicut autem circa literas & apices superstiosæ fere accurati sunt Judæi, ita etiam mysteria quæ inde eliciunt non omnibus aperienda, neque ulum sacrorum horum characterum omnibus permittendum putarunt. Itaque

*conf. Deut.
4: 16.*

Rabbi Jacob
in Megill.

De Ist. Ebr.
genuin antiq.
p. m. 203.

שלשל
הקבלה
caten. hist.

cum lingua & scriptura Hebræa legem exaratam credant, in ejus etiam ajunt literis ובהקון אותן וביונים ובקשרים שהיה הקב"ה קושר להם, *in ipsa figura, apicibus & ligamentis, quæ Deus literis alligavit, latent secreta miranda*; pro ut testimonium hoc adducit vertitque Buxtorfius, apud quem plura ejusdem sensus invenire est, quiq; conferri omnino meretur. Unum nos saltem ex illo addemus Rabbi Gedaliæ, occultationem harum literarum clarius probans: וזאת הצורה de scriptura eadem assyriaca loquitur, היתה נשמרת אצל גדולי ישראל, כמו התורה שבעל פה וזה כי ההמון היו כותבין בצורות אותות עבריות. *Hæc figura fuit custodia & conservata penes magnates Israël, sicut lex oralis. Vulgus enim utebantur figura literarum Hebraicarum Samaritanarum.*

§ VII.

PER legem vero oralem, quæ hic etiam tanquam a sapientibus Judæorum occultata memoratur, celebratissima illa Cabala intelligitur, quæ per traditionem plerumque definitur oralem, quam Moses una cum

cum lege scripta ore tenus a Deo
 accepit, uberiorem legis & myste-
 riorum ejus explicationem conti-
 nentem. Et hæc ipsa est, quæ tot
 circa literas, puncta & apices ve-
 natur arcana, quorum exempla &
 testimonia plurima, tum alibi tum
 apud Buxtorfium inveniuntur. Di-
 ximus ad Mosis illam referri tempo-
 ra, quamvis & Adamum & Abraha-
 mum ejus peritos fuisse dicant alii,
 alii etiam ejus auctorem Esdram no-
 minent; quæ tamen assertiones
 quomodo optime conciliari possint
 docet Joh. Franc. Buddeus. Con-
 troversiam de antiquitate, itemque
 de differentia veteris & hodiernæ
 Cabalæ non admodum curamus:
 non tamen nisi rudera priscae illius
 ad nos pervenisse putant eruditi,
 nam superstitionum innumera fig-
 menta posteriori ævo addita depre-
 henduntur. Ingentem satis libro-
 rum Kabbalisticorum numerum ha-
 bent præter alios Buxtorfius & Bar-
 toloccius, quorum nonnulli anti-
 quitatis haud contemnendæ existi-
 mantur. Variæ Cabalæ divisiones
 e. g. in realem & verbalem, theo-

*De antiq.
 punct part. I.
 c. IV.*

*Introduc. ad
 phil. Ebr. § 13.
 p. 37.*

*in Biblioth.
 Rabbin.*

Lib. cii.

*Analect. hist.
phil. exerc 2.
§ phil. Ebr.
§ 13. p. 38.*

reticam & practicam, פפירות ושמות & quæ aliæ sunt plures, apud auctores nominatos videri possunt, inprimis apud Buddeum, qui conferri omnino meretur, ut ipsa exempla oculis sistantur, occultam fuisse hanc philosophandi rationem probantia. Id enim egregie præstat ille, philosophiam Ebræorum dividendo in *exotericam* s. vulgarem & *acroamaticam* s. accuratorem, quam Cabalam dicit, reconditæ doctrinæ capita continentem, summo studio occultata, ne in vulgus dimanarent adeoque vilescerent. Præeuntem vero in suas etiam partes vocat Picum Mirandulam in arte Cabalistica consensu multorum exercitatissimum, *hic enim*, inquit, *arcanam hanc Ebræorum philosophiam cum Ægyptiorum, Platonis, Pythagoræ & Aristotelis institutis morcque sapientiæ quædam capita occultandi, comparat.* Quod etiam præter Mirandulam fecisse Reuchlinum in arte sua Cabalistica, illos consulenti patebit. Fundamentum autem plurium arcanorum ex ipsis ut initio dicebamus, petitum est literis earum-

earumq; varia dispositione, numeratione, aut transmutatione, quemadmodum innumerae illae docent vocis יהוה transformationes, quod modo nomen 72, modo 42 faciunt literarum, pariter verbi בראשית varii anagramatismi quinquaginta ferme modis inversi, ex quibus integros dein sensus deducunt. Sic transmigrationem animarum, quae omnino inter arcana numerabatur, quippe quae hinc סוד הגלגול *secretum revolutionis* vocabatur, ex voce אדם confirmare student, singulis suis literis animam Adami in Davidem, primo migrasse & hinc in Messiam, indicante. Sed de his satis.

§ VIII.

DE literis hieroglyphicis aliis etiam gentibus aut denegandis aut adjudicandis multum certant inter se eruditi, quorum litibus componendis nostrae nec sufficiunt vires, nec illis accurate heic repetendis suppetit otium. Remittimus itaq; B. L. ad auctores, qui haecce ex professo tractarunt, & nominatim Kircherum, fuse satis pro rei amplitudine hieroglyphica quarumvis gen-

*Causinus de
eloq. S. Es
hum, l. 4. c. 38.*

*Gallus in
not. ad Lat.
l. 3 c. 17. Es
Wiss. in
Aegypt.*

*Anal. hist.
phil. exerc. 2.
§ 10.*

*Hist. N. 1. 6.
c. 28.*

*In monum. &
fast. Dan.*

*Hist. Sueog.
4. 1. c. 36.*

tium describentem. Id certe constat, literas habuisse plerasque, si non hieroglyphicas, illarum tamen hoc nomine æmulas, quod secretæ fuerint, sapientiæ quasdam partes occultantes. Ut enim nihil dicamus de Chinenfibus eorumque literis symbolicis, ut eas vocat Buddeus, nihil de Æthiopibus, quibus hieroglyphicas tribuit Diodorus Siculus, nihil de Persis, Babylonis, Phœnicibus aliisque, quos sapientiæ hieroglyphicæ & symbolicæ fuisse peritos docet Kircherus, nihil de literis incognitis Arabum, de quibus Plinius: Septentrionalibus etiam populis haud inusitatam fuisse hanc scribendi rationem, observarunt eruditi. Wormius hieroglyphicorum exempla in sua patria producit plurima, magnam cum Ægyptiis affinitatem habentia, quale inter alia est notissimum illud cornu aureum figuris variis arcanorum sensuum insignitum. Sic & majorum nostrorum nonnullos privatis computis, instar Ægyptiorum, variis animalium figuris pro literis usos fuisse testatur Ol. Magnus. Inprimis autem

tem celeberrimus Atlantices auctor
 conferri meretur, qui hieroglyphi-
 corum non modo exhibet monu-
 menta plurima in Suecia nostra in-
 venta, sed explicationem eorum
 speciosam, ad mores & instituta il-
 lorum temporum accommodatam
 addit; cujus ingenium & industriam
 singularem admirari satis non pos-
 sumus, Septentrioni strenue vindi-
 cantis totam fere mensam Isiacam
 & quidquid in his vel oriens vel oc-
 cidens ostendet, quamvis erudito-
 rum non semper inveniat con-
 sensum. Sed abstrusiora hæc
 aliis relinquimus dijudicanda. Quid-
 quid sit, hieroglyphicam literatu-
 ram amasse veteres Gothos & sa-
 pientiam quoque suam variis sub in-
 volucris, fabulis, & ænigmatibus
 occultasse negari non potest: quid
 enim his in antiquis monumentis
 frequentius? Quin imo in runis suis
 arcani quid quæsisse verosimile est,
 quippe quas contortis flexibus va-
 riisque figuris, draconum inprimis
 & serpentum, lectu omnino diffici-
 liores obscurasque reddidisse vi-
 dentur, quamvis & alia imaginum
 harum

harum detur adhuc caussa; ut nihil de abusu runarum ad artem magicam & incantationes superstitionis dicamus, quas inter occultatae sapientiae partes praesertim numeratas invenimus.

§ IX

Postulat quidem heic data occasio, ut artem steganographicam paucis attingamus, quippe quae tota occultationi variarum rerum inservit; sed plures sunt ejus species, quam ut paucis comprehendi possint pagellis. Conferatur itaque praeter alios Trithemius, & qui in compendio multa huc spectantia exhibet, Morhofius. Cryptographiae autem inventum nuperum non esse, vel a Cicerone edocemur, qui se ipsum illa aliquando usum fuisse fatetur; *Quod ad te, inquit, de decem legatis scripsi, parum intellexi, credo, quia διὰ σθημέων scripseram.* Meminit etiam Gellius literarum Secretarum, quibus Lacædæmonii literas ad imperatores suos missas dissimularunt & occultarunt, genus hoc epistolæ scytalam vocantes, cujus complicationis fuit etiam singularis

in Polygraph.

*Polyb. T. I.
l. 4. c. 2.*

*Ad Attic. l. 13.
ep. 32.*

*Noct. Att.
l. 17. c. 9.*

gularis ratio, quæ ibidem quoque videri potest. Sunt autem notarum hujusmodi occultarum innumeræ sane species & possunt plures indies excogitari; quarum usum variis occasionibus, tempore non solum belli, ubi ab hostibus exceptæ literæ summa sæpe adferunt damna, sed & pacis, esse maximum, nemo facile negare poterit: Sic enim consilia, quæ detegenda non sunt, optime tecta servantur. Sed pergendum nobis est.

CAPUT TERTIUM.

- § I. *De occultatione scientiarum in fabulis.*
- § II. *De Pythagora ejusque varia docendi ratione pro diversitate auditorum.*
- § III. *De differentia Discipulorum eorumque silentio.*
- § IV. *De symbolis & numeris præcipue Pythagoricis.*
- § V. *De Platone ejusque philosophandi ratione.*
- § VI. *Modum docendi Aristotelis & divisionem librorum ejus exhibet.*
- § VII. *Usum divisionis hujus in Theologia meminit.*

§. VIII.

§ VIII. *Affectatam esse Aristotelis in quibusdam obscuritatem evincit.*

§ IX. *Epilogus.*

§ I.

Occultationem sapientiæ celebra-
tissimis etiam usitatam fuisse
Philosophis ad initium capitis
præcedentis innuimus, quod &
breviter ab ipsis eorum institutis,
docendiq; consuetudine ostenden-
dum nobis est. Cum autem Phi-
losophorum nomen aliquo jure et-
iam sibi vindicent Poëtæ, nec sicco
pede illi præterundi videntur, quip-
pe qui pariter δι' ὑπονόιας πολλὰ Φι-
λοσοφῶσι per arcana sensa multa phi-
losophantur. Hæc itaque est fabula-
rum Poeticarum ratio, quas ab a-
nilibus illis discernere omnino
oportet, quæ Græcis λῆγοι vocan-
tur, quum has μύθους dicant. Sicut
enim poëtica nihil aliud est, quam
philosophia numeris & fabulis con-
cinna; Ita nec dubium est fabulas
poëtarum esse sapientiæ & eruditio-
nis plenas, cum illæ nihil sæpe præ-
ter nugæ contineant. Mythica au-
tem Philosophia mores vitamq; ho-
minum

*Clem. Alex.
Strom. V. p.
m. 557.*

*Conf. Georg.
Sabini interp.
Fab. Ovid. c. 1.*

minum optime formare potest, unde Straboni philosophia prima, tum rerū naturalium, tum prudentiæ exempla egregia proponendo, pleraque tamē sub fabularum involucribus. Poëtæ enim, ut sententias & utilia vitæ dogmata velut oppanso velo tegerent, fabulæ finxerunt, quas qui prius non discesserit, ad interiora ejus philosophiæ, quam docebant, adyta haud penetrabit, ut egregie judicat Henningus Vitten. Fabulæ varias exhibere solent definitiones, quarum tamen pleræque idem intendere videntur, quod brevissima illa Aphthonii, qua dicitur λόγος ψευδῆς εἰκονίζων ἀληθείαν, sermo fictus veritatem imitans; Veritatem enim fabulis plerisque subesse nullum est dubium, at fabulis veritatem occultare, insipientes, ne contemnant, prohibet, sciendi cupidos ut philosophentur compellit; nam & admirationem & cognoscendi desiderium in animis legentium excitant fabulæ. Hinc itaque satis patere existimamus, cur Φιλόσοφον Φιλόμυθον velit quoque Aristoteles, ut scil. fabulæ illæ ad investiganda rerum arcana, earumque abditas causas quæ

Voss. de sect.
c. IV. § 3.

Pref. ad memor.
Claror.
viror. sup. sec.

Proclus a
Kirch. cit.
Oedip. T. 2.
part. 1. cl. 3.
cap. 2.

*in anal. hist.
philos.*

*In somn. scip.
l. 1. c. 2.*

quærendas philosophum excitent,
quæ rude & ignavum vulgus a re-
rum accurata cognitione arcent;
quemadmodum pluribus hæc de-
ducit Cl. Buddeus excercitatione
super hoc effato peculiari, itemque
Macrobius, docendo nec omnes fa-
bularum averfari philosophum debere,
nec omnes & semper admittere.
De occultis fabularum sensibus ea-
rumque varia explicatione, de qua
non conveniunt eruditi, nihil
nunc attinet dicere, sicut nec de
ænigmatum, gryphorum, aliarum-
que obscure loquendi rationum,
quibus Poëtæ etiam frequenter usi
sunt, natura aut differentia, nisi
quod in eo cum fabulis conveniant,
quod occultationem quandam indi-
cent variarum scientiarum.

§. II.

Numerum eorum, qui occultam
philosophandi rationem sectati
sunt, instituire velle, vanum fore
antea ex Clemente audivimus. Eo-
rum autem qui nomen Philosophi
tuentur, sicut primus habetur Py-
thagoras, ita occultandi morem
ipsi fuisse familiarissimum depre-
hen-

hendimus. De nomine Pythagoræ,
 natalibus, Parentibus, præceptoribus
 & peregrinationibus aliqua præfari
 minus videtur necessarium, conferri
 autē possunt auctores, qui de illis scri-
 pserunt, & instar omnium Amplissi-
 mus Schefferus, quem & nos secuti,
 alia nonnulla, quæ scopum nostrum
 propius attingunt, breviter mone-
 bimus. Ut enim alios quos adiit &
 quibus cum versatus fuit, taceamus,
 sicut ab Ægyptiis multa suorum
 dogmatum hausit, ita nec mirum
 occultandi consuetudinem ab illis
 didicisse. Erat autem pro diversi-
 tate auditorum duplex ipsi docendi
 ratio, *nam vulgo quidem & promiscua*
multitudini simpliciter dicebatur, quid
faciendum omittendumve esset, ne quid
fieret honestati adversum: Quod vero
proprie ad philosophiam spectabat, id
adeo non proponebatur, ut ne quidem
loqui de eo coram vulgo fas esset. Si
vero accidisset, ut apud externos &
profanos constituti Philosophi tale
aliquid loquerentur, διὰ συμβόλων
ἀλλήλοις ᾗνίττοντο, per symbola sibi
mutuo sensa animi significabant. Quo-
circa observandum, non omnes au-
 ditores

in Philos. Ital.

Scheff. cap. 13.

*Jambl. de vi-
 ta Pyth. l. 1.
 c. 32.*

ditores Pythagoræ ejus vocandos
discipulos, hoc enim nomine illi
soli veniebant, qui sectæ & disci-
plinæ huic specialius se addixerant,
& singulare vitæ genus sequeban-
tur, *ἑταῖροι* amici hinc dicti, cum
alii essent *βέβηλοι*, *θύραιοι*, καὶ ἀτέ-
λεστοι *vulgares*, *foris agentes* & *pro-
fani*, qui negotiis vel publicis vel
privatis aliàs vacantes, interdum
ad philosophum audiendum admit-
tebantur, sed eo quem audivimus
modo; *latere enim hos philosophiæ sue
sacra & arcana voluit*, ut dicit Schef-
ferus. Neque obvios quosque in
sectam suam recipiebat Pythagoras,
sed quos prævia certa *δοκιμασία* &
exploratione idoneos deprehende-
rat, ut inter discipulos numeraren-
tur. Duplex autem erat probatio,
una antequam discipuli fierent, al-
tera, antequam ad interiora philo-
sophiæ admitterentur, & sic etiam
pro diversitate discipulorum diver-
sus erat docendi modus. Cōmuniter
vero neq; docentes neq; discentes
libris utebantur, sed memoria & in-
genio omnia peragebant, mortuis
enim literis, in manus multorum
ventu-

venturis, arcana sua committere noluerunt. Apud intimos tamen familiarium, non semper hunc morem observatum fuisse, exemplum Abaridis evincit, & idem alias quoque factum Gellius testatur.

Noct. Att. l. 1.
c. IX.

§ III.

EXploratos fuisse illos, qui in disciplinam Pythag. admitterentur, modo audiebamus, probationis autem modum varium apud Amplissimum Schefferum videre est. Sed & facti discipuli adhuc tamen aliquo tempore exoterici habebantur, alia iterum ratione probandi, antequam esoterici seu intimæ admissio- nis evaderent. Hæc enim præcipua est discipulorum Pythagorico- rum differentia, nostro heic insti- tuto inserviens. Non autem con- fundere nos debent varia illa, qui- bus ab auctoribus notantur, nomi- na; nam qui a conditione *exoterici* vocantur, quasi nondum in secre- tiora admissi, dicuntur etiam *Acus- matici* sive, ut Gellius, *ἀκυσμοί* a ra- tione informationis, quæ in nuda perceptione & auscultatione consi- stebat, & dicuntur quoque *Pythago-*

cap. 12.

idem
cap. 11.

vista, quod non ab ipso Pythagora,
 sed intimo aliquo discipulorum in-
 formarentur: Hi autem audiebant
Esoterici, Pythagoræi & Mathematici,
 quippe probati & ad interiora ad-
 missi ab ipso Philosopho erudiebantur,
 potestatem quoque differendi
 & percontandi habentes. Mathematici
 vero vocabantur, non modo
 quod scientias colerent Mathematicas,
 nam & alias tractabant, sed
 quod ipsas rerum causas & scientia-
 rum rationes speculativas quasi di-
 scerent. Erat quidē horum speciali-
 or aliqua inter se differentia, sed quæ
 citato proxime loco videri potest.
 Ex hac a. discipulorū diversitate erat
 etiam informationis ratio duplex,
 una *συμβολικῇ*, qua summa saltem
 capita scientiarum per symbola &
 ænigmata absque accurata explica-
 tione tradebantur, quæ ad Acusma-
 ticos pertinebat, altera *διεξοδικῇ*,
 clarior & apertior plenam & ela-
 boratam doctrinam exhibens, &
 hæc ad Mathematicos. Exploratio
 Acusmaticorum erat præcipue si-
 lentium, & plerumque quidem
 quinquennale, quamvis & interdum
 inter-

Scheff. p. 130.

intervalli minoris, non autem minus *Gell. Noct.*
 quisquam tacuit, quam biennium, quo *Att. l. 1. c. IX.*
 toto tempore, neque percontari quæ minus
 intellexerat, neque commentari quæ
 audierat, fas fuit. Silentium hoc
 ἔχεμυσία appellatur; sed erat & aliud
 silentium παντελές seu perpe-
 tuum, quod in omni vita omnes ob-
 servarent Pythagorici, ne scilicet
 scientiarum arcana extraneis teme-
 re aperirent: illa enim divulgan-
 tem non modo e convivio commu-
 ni & schola ejiciebant, sed sepulchra-
 le etiam ipsi monumentum exstru-
 ebant: id quod Hipparcho quoque
 accidisse memoriæ proditum est.

*Jambl. in vit.
 Pyth. l. 1. c. 31.*

*Clem Alex.
 l. V. Strom.*

§. IV.

Facta est a nobis jam modo sym-
 bolorum mentio, quibus usi sunt
 Pythagorici, tam ad philosophiæ suæ
 arcana a vulgo abscondenda, quam
 ad sese mutuo internoscendos & ab
 aliis segregandos. Unde ex Telete *L. V. sent.*
 Stobæus: Καὶ μὲν, inquit, ὁδὲν ἐστὶν *apud Scheff.*
 τῆς πυθαγορικῆς φιλοσοφίας ἴδιον, *p. 89.*
 ὡς τὸ συμβολικὸν μεμιγμένον φωνῇ
 καὶ σιωπῇ διδασκαλίας γένος. Nihil
 adeo proprium est philosophiæ Pythago-
 rica;

*rica, quam symbolicum doctrine genus,
voce & silentio permixtum.* Egregie
sane heic dicitur symbolum voce &
silentio permixtum, quippe cujus
est natura, ut aliud omnino in re-
cessu habeat, quam quod primo in-
tuitu præferre videatur, adeoque
id quod dicat prorsus non intelli-
gat, & quod fileat, intendat. Ta-
lia itaque fuerunt inprimis symbola
Pythagorica, obscuris sententiarum
involucris ita tecta, ut arcanus sem-
per & mysticus illinc elici sensus
oporteat, antequam quid velint in-
telligi possit. Unde etiam *dixisse*
tacendo Pythagoras Claudiano di-
citur. Sic ignem non gladio feri-
endum dixerunt; Publica via non
ambulandum; a fabis abstinendum,
& quæ ejusmodi alia, quorum oc-
cultum satis & involutum sensum
varie explicare studuerunt eruditi;
qua in re consuli potest Lilius Gy-
raldus. Symbolorum usus sicut aliis
etiam maxime fuit frequens; sic
illorum quoque variæ sunt species,
quæ tamen in eo plerumq; conve-
niunt, quod signa sint rerum oc-
cultarum & sub cortice latentium.

Par

*de Mal. Theod.
consul.*

*De Symbol.
Pythag.*

Pari etiam modo in numeris occultam quandam philosophandi rationem quæsiwerunt Pythagorici, ita ut in illa maxime nobilem philosophiæ suæ partem posuerint. Hinc Stobæus : τὴν περὶ τὰς ἀριθμοὺς πραγματείαν μάλιστα πάντων τιμῆσαι δοκεῖ πυθαγόρας &c. *Numero- rum doctrinam maximi videtur fecisse Pythagoras*, non quidem vulgarem illam, sed abstrusio- rem & philosophicam, ad res fere omnes naturales & divinas accommodatam, cujus admirandas vires ab Ægyptiis illum didicisse scriptores passim testantur. Quales & quantæ numerorum illæ vires vicesque fuerint explicare non aggredimur: sufficit quod Pythagoras *commodiorem haud invenerit rationem, qua Philosophiæ suæ secreta celaret, & intelligentibus tamen omnia panderet, quam si numeris suis illa absconderet.* Horum autem expositio ut secreta maxime erat, ita ad intimam & esotericam philosophiam quoque pertinebat, cujus pars erat θεολογία πυθαγορική καὶ ἀριθμῶν, ut ex Jamblichō **D** refert

Eclog. Phys.
c. 2. l. l.

Morhof. Polyh. T. I. l. l.
c. 12.

refert sæpius laudatus b. m. Schef-
ferus.

§. V.

DOctrinam numerorum & ante
& post Pythagoram a variis ex-
cultam fuisse satis constat; inpri-
mis autem a Platone magni facta
est, qui vel hoc nomine hominem
animalium omnium præstantissi-
mum dixisse fertur, ὅτι ἀριθμεῖν ἐπί-
σταται, quia numerare novit. Neque
tantum magni illam fecit, sed nu-
meris, quibus philosophiam suam obscura-
vit & veluti nebulas quasdam offudit,
adeo adstrictus fuit, ut numeri Plato-
nici proverbio locum fecerint, ut lo-
quitur antea memoratus Hennin-
gus Vitten. Numeris enim Platoni-
cis obscurius, de re admodum occul-
ta, & plusquam difficili dicebatur.
His itaque, Pythagoram, ut in mul-
tis aliis imitatus, philosophiæ suæ
arcana occultare voluit, ne aliis
quam intimis discipulis & mysteriis
initiatis innotescerent. Hoc enim
ut nefas putabatur, ita Deo rursus
gratum, per viam secreti mysteria
sua a philosophis investigari. Nam
ad arcana philosophiæ cognitio de
ideis

loco mox cit.

Kirch. Obel.
Pamph. l. 2. c. 5.

ideis Divinis, earumque natura omnino referebatur. Hinc apud Clementem: *Vide autem, circumspiciens, ait Plato, ne quis exaudiat ex iis, qui non sunt mysteriis initiati.* Possent equidem hæc amplius deduci & plura ad finem philosophiæ Platoniciæ spectantia commode inferi, si temporis pateretur ratio; sed erat hoc saltem demonstrandum, Platonem etiam occultationem quandam sapientiæ affectasse, cuius eum quoque arguit Clariss. Vossius, itemque Hornius.

*Strom. l. V.
p. m. 562.*

*De sect. c. 12.
§ 16. & 17. Hist.
Phil. l. 7. c. 8.*

§ VI.

UT itaque illos relinquamus, qui rerum omnium naturam vel ad numeros vel figuras redigere conati sunt, ad Aristotelem pergimus, qui quamvis obscuram illam veterum philosophandi rationem aliàs impugnet, non tamen omnem suam philosophiam passim divulgandam judicavit. Id autem tam modus docendi, quam divisio librorum ejus ubivis obvia, in *Acroamaticos* & *Exotericos* satis superque evincunt. Disciplinæ acroamaticæ tradenda tempus erat matutinum, ad quam nemo

*Rudolph, Agric.
de Invent. l. 1. c. 3.*

*Conimbr. in
Phys. Aristot.
p. 175.*

mo temere admittebatur audien-
 dam, nisi cujus antea ingenium &
 profectus atque in discendo studi-
 um & laborem explorasset. Ex-
 oterica autem vesperi proponen-
 tur vulgo, juvenibus & præsenti-
 bus quibusvis, sine delectu, ut ex
 Gellio aliisque conflat. Quodnam
 sit discrimen librorum horum, a
 commentatoribus varie disputatur,
 aliis ab ipsa illorum materia id re-
 petentibus, aliis ab auditoribus, a-
 liis ab ipsa docendi ratione. Egre-
 gie autem pro more suo Michael
 Piccartus, ejusque illustrator Con-
 radus Dürrius ostendunt discrimen
 hoc non ex materia petendum esse,
 quippe quam habuere eandem li-
 bri & exoterici & acroamatici, sed
 ex diverso potius eandem tractandi
 modo, adeo ut exoterici facilio-
 rem & minus elaboratam scribendi
 rationem contineant, ad vulgi ca-
 ptum accommodatam, eorumque
 sensibus plausibiliorem; Acroama-
 tici vero subtilioris philosophiæ
 doctrinam a vulgari genere philo-
 sophandi & popularibus sententiis
 abhorrentem, prout verba fere ja-
 cent

Noct. Att.
 4.20, c.5.

Isag. ad lect.
 Aristot. c. X.

cent Conimbriensium a Dürrio etiam allata. Hinc itaque *de summo bono duo librorum esse genera*, ait Cicero, *unum populariter scriptum, quod exotericon appellatur, alterum limatius, quod in commentariis reliquere Peripatetici*. Qui ab auditoribus divisionem hanc desumunt, eandem confirmant omnino sententiam: nam, modus tractandi pro diversitate auditorum variatur; hinc alia scriptorum Aristotelicorum distinctio in *διαλογικά* & *αὐτοπρόσωπα*, quorum hæc cum Acroamaticis, illa cum exotericis convenire, docet modo laudatus Piccartus.

§ VII.

A Philosophis ad Theologos transisse hos terminos, illisque etiam ad distinctionem librorum, non pro diversa materia, sed diverso tractandi modo, inservire, notius est, quam ut multis explicari opus habeat. Cum autem egregie usum & significatum hujus distinctionis in Theologia, exhibeat alicubi Celeberrimus quidam nostri ævi Theologus, ejus verbis loquentem neminem non libentius me auditurum

*Proëm. ad
Phys. Arist.*

L. 5. de finib.

*Joh. Fechtner
in colleg.*

Theol. Polem.

rum crediderim. Acroamatica
 „ vox, inquit, e discrimine libro-
 „ rum Aristotelicorum descendit;
 „ qui enim ex iis populariter scri-
 „ bebantur Exoterici, qui limatius,
 „ Acroamatici vocabantur. Sic a-
 „ pud Theologos quoque Theolo-
 „ logia Catechetica, quæ pro ca-
 „ ptu rudiorum simplicissime pro-
 „ ponitur Exoterica; Scholastica
 „ vero & majori accuratione tra-
 „ ctata, Acroamatica, itemque Eso-
 „ terica & perfectior appellatur.
 „ Quemadmodum autem in univer-
 „ sum habitus Theologiæ cum habi-
 „ tibus philosophicis non usq; qua-
 „ „ que convenit, sed in aliquibus
 „ tantum, ita nec hi ipsi termini
 „ Theologiæ in omni accuratione
 „ tribui & aptari possunt. Quippe in
 „ philosophicis ad tractationem Ex-
 „ otericam sufficit, si argumenta qua-
 „ „ liacunq;, quæ κατὰ δόξαν & ex
 „ „ opinione tantum hominum vera
 „ „ sunt, adducuntur; At in Theolo-
 „ „ gicis, ne quidem cum catechesin
 „ „ proponimus, opinativis tantum
 „ „ argumentis uti debemus, sed sem-
 „ „ per, quantum nobis cognitum
 „ „ est,

est, veris. Ergo in accuratiori
tantum considerandi modo diffe-
rentia erit. Sed ad Aristotelem
revertimur.

§. VIII.

Illum itaque in Acroamaticis dedi-
ta opera obscurum fuisse dicit Pic-
cartus, & quidem illa de causa, quod
satis esse putarit, si ipsi ἀκροαταὶ &
genuini discipuli se intelligerent.
Et illam quoque librorum ejus esse
rationem commentatores testantur
passim, ut in illis sententiam ejus
consequi velle, vanum fere cre-
dant plurimi; quippe longe aliter
omnia foras edita esse dicit Themi-
stius, quam domi fuerint tradita.
Et quid aliis opus est testibus, ipse de
se id fatetur, cum Alexander Magnus
de editione librorū acroam, per lite-
ras quereretur, quod ut unicuique me-
lius constet exempla literarū utrinque
datarum heic ex Gellio addemus.

*conf. Nunne-
sius de caus.
obscur. Arist.*

Αλέξανδρος Αριστοτέλει ἐν πρᾶττειν.
Οὐκ ὁρθῶς ἐποίησας, ἐκδὸς τὰς
ἀκροατικὰς τῶν λόγων. τίτι γὰρ ἔτι
διοίσουμεν ἡμεῖς τῶν ἄλλων; εἰ καὶ
ἐς ἐπαιδευθῆμεν λόγους, ἔτοι πάντων
ἔσονται.

ἔσονται κοινοὶ; ἐγὼ δὲ βύλοιμεν ἀν-
 τὰς περὶ τὰ ἄριστα ἐμπειρίαις, ἢ τὰς
 δυνάμεσι διαφέρειν. ἔρρωσο. *Alexan-
 der Aristoteli salutem. Non recte in
 eo fecisti quod disciplinas acroaticas li-
 bris foras editis divulgaveris. Qua e-
 nim alia re præstare cæteris poterimus,
 si ea, quæ ex te accepimus, omnibus fieri
 prorsus communia? quippe ego doctri-
 na anteire malim, quam copiis atque
 opulentiis. Rescripsit ei Aristoteles
 in hunc modum.*

Αριστοτέλης βασιλεῖ Αλεξάνδρῳ εὖ
 πράττειν. Εγγραψάς μοι περὶ τῶν
 ἀκροατικῶν λόγων, οἰόμενος δεῖν αὐ-
 τὰς φυλάττειν ἐν ἀπορρήτοις. ἴσθι
 ὅτι αὐτὰς καὶ ἐκδεδομένους καὶ μὴ ἐκ-
 δεδομένους. ζυνετοὶ γὰρ εἰσι μόνοις
 τοῖς ἡμῶν ἀκρόσασιν. ἔρρωσο. *Ari-
 stoteles Regi Alexandro S. Acroaticos
 libros, quos editos quereris, ἔ non
 proinde, ut arcana, absconditos, neq; edi-
 tos scito neq; non editos, quoniā his solis,
 qui nos audiverunt, erunt cognobiles.*

Quinam vel quales fuerint illi li-
 bri, quorum heic fit mentio, dici fa-
 cile non potest, ex Aristotele enim
 plurima periere; in illis autem oc-
 cul-

cultationem quandam scientiarum
affectasse Aristotelem satis patet: id
quod erat demonstrandum.

§. IX.

ATque sic breviter *plerorumq; phi-* *Piccartus cit.*
losophorum ab antiquo morem fuisse *cap. § 12.*
audivimus, philosophiam occultare, neq;
promiscue omnibus prostituere, quem
sicut nec semper approbandum, ita
nec omnino damnandum putamus;
illum namq; , prouisu aut abusu, va-
ria secum vel commoda vel incom-
moda allaturum quivis facile depre-
hendit: Neque enim obscuritas
aliqua temere est quærenda, ubi
signis verbisque claris uti licuerit,
neque aperte id omnibus pronun-
tandum, quod latere quosdam ere-
fuerit. Possemus equidem insti-
tutum nostrum pluribus adhuc per-
sequi & in singulis scientiis occul-
tatarum partium exempla, etiam re-
centiora, addere, sed cum diutius
hisce immorari temporis plane pro-
hibeat ratio, silentium nostrum &
brevitatem facile excusabit Lector
Benevolus, & quæ sparsim a nobis
dicta sunt, in meliorem interpre-
tabitur partem; id enim candor
ejus nobis pollicetur.

AD
ERUDITISSIMUM
Dn. LAURENTIUM ARNELL,
De OCCULTATIONE SCIENTIARUM
publice disputaturum.

*C*ur placet abstrusos dubiosque evolvere sensus,
 Queis aevi prisci pagina plena fuit?
Nullane jam antiquis superest reverentia doctis,
 Nec Manes placidos sollicitare times?
Sed, puto, sic juvit vesanae abscondere plebi,
 Quae possent animos exstimulare rudes.
Irrequieta novos ne motus turba cieret,
 Aut quaterent rigidum subdita colla jugum.
Nec Tu demendo nunc armas mobile vulgus;
 Inque suos reges impia bella doces.
In salvo res est, sat constat gratia facto;
 Est melius, solidis artibus omne geri.
Rejicit has nugas jampridem cultior aetas,
 Et studet in claro ponere cuncta loco.
Maeste igitur coeptis, castis pergrate Camenis,
 ARNELI, lecti portio pulchra chori.
Te virtus accendit avi, decorisque paterni
 Non segni passu culmen adire paras.

Scr.
O. ROZELIUS.

Steuch, Johannes

Diss. de occultatione scientiarum

Upsalia 1713

Res/Diss. 47#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10916084-1